

УДК 37.013:371.14

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183208>

ТЕТЯНА ЖЕЛІЗНОВА

ORCID ID 0000-0001-5607-4381

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», м. Кропивницький

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито важливі аспекти удосконалення здоров'язбережної діяльності учителя основної школи в системі післядипломної освіти України. Унаслідок теоретичного дослідження засвідчено необхідність розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів-предметників як одного важливих завдань системи післядипломної освіти. Обґрунтоване і надане власне визначення поняття «організаційно-педагогічних умов розвитку здоров'язбережувальної компетентності учителів основної школи в системі післядипломної освіти» як чинників, які забезпечують (систематичні) якісні позитивні зміни у неперервному післядипломному вдосконаленні професійно-особистісної здатності вчителя здійснювати професійну діяльність на засадах здоров'язбереження й опікуватися збереженням здоров'я – власного та оточуючих.

Ключові слова: учитель основної школи; здоров'язбережувальна компетентність учителя; організаційно-педагогічні умови; післядипломна освіта; професійна компетентність учителя; спрямована на збереження здоров'я діяльність учителя

Постановка проблеми. Реформаційні процеси, що відбуваються в українській школі зараз, зумовлюють перегляд провідної ролі учителя (від передачі знань до фасилітаторського супроводу освітнього процесу). На нього покладають обов'язки щодо особистісного розвитку школярів, їх національно-патріотичного виховання, формування в них активної громадянської позиції, життєво необхідних навичок, соціальної компетентності, створення умов для збереження їх здоров'я тощо.

Дослідники теоретичних і методичних основ педагогічної майстерності Ю. Барабаш та Р. Позінкевич (2006) стверджують, що незалежно від того, чи має вчитель основної школи додаткове навантаження у вигляді класного керівництва, чи його педагогічна діяльність обмежена лише викладанням певного предмета (зокрема, чи викладає він предмети «Фізична культура», «Основи здоров'я» або курс з доведеною ефективністю «Вчимося жити разом»), водночас «специфіка педагогічної діяльності вчителя означає глибоке особистісне розуміння ним соціальних знань, у процесі чого, за твердженням І. Зязюна, завдання суспільства «проростають» у його педагогічній позиції». Віддавна вчитель у свідомості учнів був і продовжує залишатися не лише наставником, а й взірцем, прикладом для наслідування, як людина, котра опікується збереженням здоров'я власного та оточуючих.

Професійну підготовку вчителів основної школи до розбудови здоров'язбережного освітнього середовища та суміжних видів професійно-педагогічної діяльності покладено на профільні заклади вищої освіти, які донедавна цілеспрямовано їй не здійснювали, тому таких знань, умінь, навичок і компетентностей вчителів, які давно працюють у школі, набували у процесі накопичення педагогічного досвіду, самоосвіти та на курсах підвищення кваліфікації у всеукраїнській мережі закладів післядипломної педагогічної освіти, що потребує розробки відповідних організаційно-педагогічних умов.

Аналіз актуальних досліджень. Проблемі вивчення педагогічних умов професійного удосконалення вчителів в умовах неперервної освіти присвячено роботи О. Дубасенюк, І. Зязюна, В. Кузьменка, А. Кузьмінського, В. Кременя, Л. Лук'янової, Н. Ничкало, В. Олійника, О. Отич, Т. Сорочан та інших.

Наукові розвідки вітчизняних учених (О. Антонової, Т. Воронцової, Т. Ізюмської, Л. Ніколенко та ін.) сприяють поступовим позитивним зрушенням щодо розбудови сучасного освітнього середовища для неперервного компетентнісного удосконалення здоров'язбережувальних знань, умінь і навичок учителів. Вивчення особливостей розвитку здоров'язбережувальної компетентності педагогів (у тому числі – майбутніх) відображено у працях дослідників: Л. Нежинцевої (формування професійної компетентності педагога в організації здоров'язберігального освітнього середовища), Т. Осадченко (підготовка майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи), Ю. Павлової (розвиток здоров'язбережної компетенції вчителів основ здоров'я), Н. Поліщук (підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи), В. Успенської (розвиток професійної компетентності вчителів основ здоров'я), І. Шепетюк (здоров'язбережувальна компетентність педагогічних працівників), М. Шиян (розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів) та інших.

Незважаючи на значну увагу і суттєвий внесок дослідників до розв'язання цієї проблеми, у науково-педагогічній літературі досі не було обґрунтовано організаційно-педагогічних умов розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів-предметників у системі післядипломної освіти.

Метою статті є теоретичне обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти.

Методи дослідження: аналіз наукових джерел, узагальнення результатів досліджень окремих авторів, спостереження, опитування.

Виклад основного матеріалу. Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (2018) визначає «традиційним видом підвищення кваліфікації» систематичне навчання у закладах післядипломної освіти педагогічних працівників шляхом здобуття формальної освіти (Іонова, & Лукьянова, 2009). Відповідно до мети педагогічного процесу ЗЗСО II ступеня перед закладами післядипломної освіти постають основні завдання, серед яких: систематичне підвищення кваліфікації педагогічних працівників, спрямоване на формування та розвиток у них загальних (універсальних, ключових) компетентностей, у результаті якого має місце набуття ними нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності, у тому числі – здоров'язбережувальної. Крім того у саморозвитку й удосконаленні педагогічної майстерності шляхом здобуття неформальної та інформальної освіти вчитель-предметник, який працює з учнями 5–9 класів, суб'єктивно керується ще і внутрішніми професійними вподобаннями та потребами.

В організації взаємодії у системі «людина–людина» важливою є спільна для всіх учасників освітнього процесу система цінностей. Міжнародні організації, які стоять на сторожі цивілізованого існування людства, визначають здоров'я найвищою суспільною цінністю. Наголосимо на тому, що важливим і фундаментальним це твердження є для формування безпечного, дружнього до дитини освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти та Новій українській школі, де необхідно сьогодні активно створювати сприятливі організаційно-педагогічні умови, нівелювати негативні фактори, здійснювати роботу на випередження тощо.

Превентивні освітні програми і проекти, направлені на формування здорового способу життя, впроваджуються в Україні з 2005 року (Аналітичний звіт, 2010) за підтримки Міністерства освіти і науки України, Дитячого фонду ООН, Міжнародного альянсу з ВЛ/СНІДу та інших організацій на базі предмета «Основи здоров'я» та близьких до нього факультативних курсів. Вони ґрунтуються, передовсім, на компетентнісному підході й методиці розвитку життєвих навичок, та вимагають, як зазначає дослідниця Ю. Павлова (2013), окрім якісно нового навчально-методичного супроводу, обов'язкової активної взаємодії між педагогами, школярами, батьками, а також використання тренінгових методів (Поліщук, 2013). Аналогічно організація заходів протидії шкільному булінгу («СТОП булінг!») вбачається на засадах взаємної довіри, яка є основою для повноцінного розвитку дитини в умовах освітнього процесу.

О. Іонова та Ю. Лукьянова (2009) визначають здоров'язбереження в педагогічному аспекті як процес навчання й виховання, що не наносить прямої або опосередкованої шкоди здоров'ю учнів, створює безпечні умови й комфортні умови перебування дітей у школі, забезпечує індивідуальну освітню траєкторію дитини, запобігання стресів, перевантаження, втоми вихованців і тим самим сприяє збереженню й зміцненню здоров'я школярів.

Усе це посилює вимоги до професійної та, особливо, здоров'язбережувальної компетентності учителів, які навчають учнів 5–9 класів предметів освітніх галузей «Математика», «Природознавство», «Технології» «Мови і літератури», «Суспільствознавство», «Мистецтво» (а не тільки предметів «Здоров'я і фізична культура» та «Основи здоров'я»).

Проаналізувавши результати опитувань педагогічних працівників, представників громади та учнів центральних регіонів України (Кіровоградщини, Полтавщини, Черкащини), а також на основі власних спостережень за спрямованою на збереження здоров'я діяльністю учителів основної школи (зокрема тих, хто викладає предмети освітніх галузей «Математика», «Природознавство», «Технології» «Мови і літератури», «Суспільствознавство», «Мистецтво»), вважаємо за потрібне наголосити на вказаних недоліках, як от: недостатній рівень прояву здоров'язбережувальної компетентності учителів-предметників, що виявляється в їх безініціативній позиції щодо власної участі у превентивних здоров'язбережувальних проектах, шкільних заходах та формалістичному дотриманні вимог щодо побудови нового здоров'язбережувального освітнього середовища (зокрема, через зосередженість на навчанні учнів певного предмета та ін.), низький рівень умотивованості до пропагування безпечної фізичної активності тощо. Отже, на наше переконання і за свідченням результатів здійснених опитувань, має здійснюватися цілеспрямована робота щодо розвитку здоров'язбережувальної компетентності учителів основної школи у закладах післядипломної освіти для забезпечення ефективності якої необхідно створити спеціальні сприятливі педагогічні (або організаційно-педагогічні) умови.

Основною метою опитувань було дослідження загального стану володіння здоров'язбережувальною компетентністю та виокремлення на основі виявлених недоліків і потреб організаційно-педагогічних умов розвитку досліджуваної компетентності у вчителів основної школи у системі післядипломної освіти, тобто тих об'єктивних і суб'єктивних обставин і чинників освітнього процесу, які створюються на курсах підвищення кваліфікації та у міжкурсний період і є необхідними та достатніми для забезпечення ефективного стабільного розвитку в учителів ОШ основних компонентів (мотиваційно-ціннісного, когнітивного та технологічно-діяльнісного) здоров'язбережувальної компетентності.

Ми поділяємо позицію Ю. Мосейчука (2018), який розуміє організаційно-педагогічні умови як чинники, що впливають на освітній процес, удосконалюючи методи, форми та засоби післядипломної освіти, поліпшують характер взаємин між суб'єктами освітнього процесу та позитивно впливають на розвиток досліджуваної компетентності.

Проектуючи цю думку в площину післядипломної освіти вчителів ЗЗСО II ступеня, у своєму дослідженні під організаційно-педагогічними умовами розвитку здоров'язбережувальної компетентності учителів основної школи розуміємо чинники, які забезпечують (систематичні) якісні позитивні зміни у неперервному післядипломному вдосконаленні професійно-особистісної здатності вчителя здійснювати професійну діяльність на засадах здоров'язбереження й опікуватися збереженням здоров'я власного та оточуючих.

Проаналізовані наукові розвідки (Козак, 2016; Поліщук, 2013; Успенська, 2015 та ін.) засвідчують необхідність дослідження розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів-предметників як одного важливих завдань системи післядипломної освіти, розв'язання якого у процесі неперервної професійної освіти можливе, на нашу думку, шляхом створення комплексу взаємопов'язаних організаційно-педагогічних умов, активізації дієвих

зовнішніх та внутрішніх чинників. Для цього маємо враховувати основні об'єктивні та суб'єктивні особливості, від яких залежить професійно-особистісний розвиток учителя, зокрема це: 1) завдання, які ставить суспільство перед школою як соціальним інститутом (скоординовані на міжнародному рівні та зафіксовані у державних законодавчих документах); 2) специфіка (тип/профіль) закладу та регіональні освітні пріоритети (виписані у місії і стратегічних цілях ЗЗСО); 3) ініціативність, професійні інтереси, стан здоров'я та самоосвітні індивідуальні потреби вчителів (здійснення адміністрацією ЗЗСО моніторингу, стимулювання і координації дії кожного члена педагогічного колективу).

Отже внаслідок теоретичного дослідження можна виокремити комплекс взаємопов'язаних організаційно-педагогічних умов, реалізація яких гіпотетично здатний забезпечити цілеспрямований педагогічний вплив (рис. 1) на розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти.

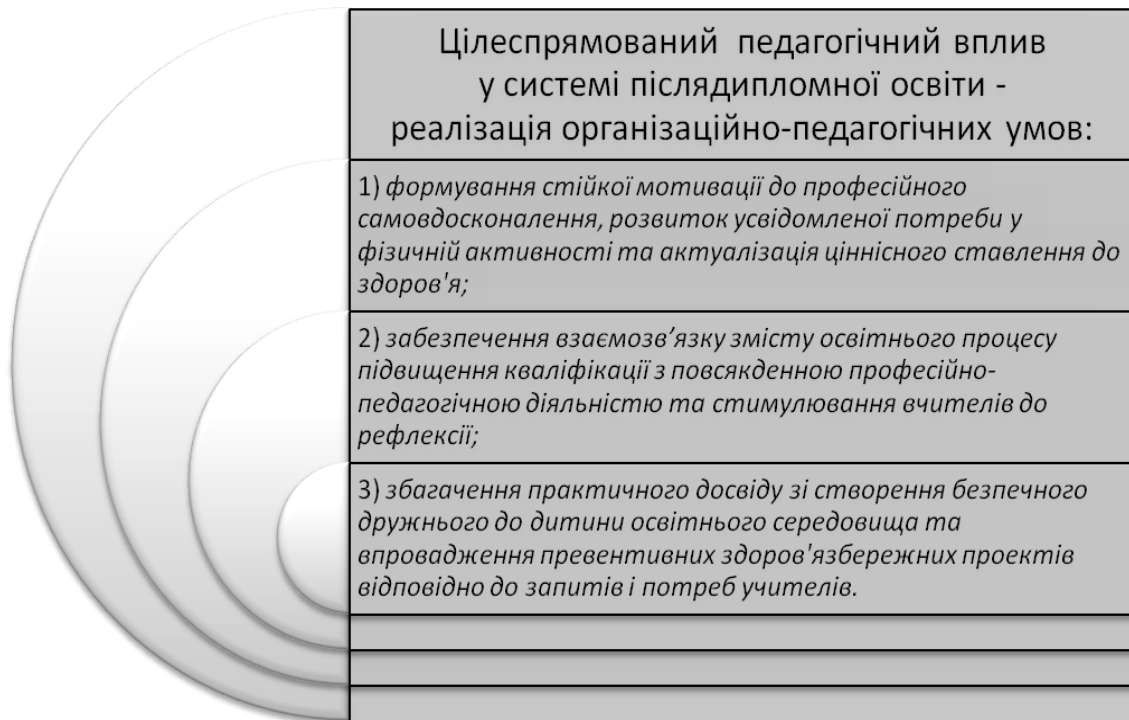

Рис. 1. Організаційно-педагогічні умови розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти*

*Джерело: розроблено автором.

Потенціал першої умови – актуалізації ціннісного ставлення до здоров'я та розвитку усвідомленої потреби у фізичній активності – обумовлений тим, що цінності детермінують поведінку дорослої людини (сформованого фахівця). Оптимальний спосіб її реалізації вбачаємо у розробці і проведенні семінару-тренінгу з розвитку ціннісного ставлення до здоров'я (свого й оточуючих). Головний акцент буде зроблено на орієнтації на матеріально-фізичну сторону буття, значущості пропонованої теоретичної інформації (про здоровий спосіб життя, фізичну активність, культуру здоров'я та основних засад його збереження тощо), удосконаленні набутих професійних здоров'язбережувальних умінь і навичок, а також – на переконанні в доцільності розумного планування свого життя на найближчі 5–7 років у вигляді реально обґрунтованої програми самовдосконалення, основні положення якої націлені на зміцнення здоров'я та усунення, подолання, нівелювання професійних ризиків тощо. Практичну діяльність має бути спрямовано на формування стійкої мотивації до професійного самовдосконалення і досягнення успіху в галузі здоров'язбереження, зорієнтованого передовсім на: створення позитивної мотивації в тих учителів, які не вбачають зв'язку між станом здоров'я учнів та успіхами у навчанні; переорієнтації із зовнішньої вимоги на внутрішнє бажання провадити професійну діяльність без шкоди для здоров'я свого та учнів і колег тощо.

З практичної позиції розвиток ЗДЗДБК педагогів у системі післядипломної освіти потребує урахування специфіки повсякденної професійно-педагогічної діяльності вчителів-предметників основної школи, що покладено в основу вибору другої умови – забезпечення взаємозв'язку освітнього процесу підвищення кваліфікації з повсякденною діяльністю вчителів та стимулювання їх до рефлексії. Значущість такого зв'язку полягає в необхідності здійснення неперервної професійної освіти на основі: 1) зростання рівня педагогічної майстерності з урахуванням андрагогічних особливостей навчання дорослих (різних вікових категорій); 2) розвитку предметної компетентності (опанування актуальних інноваційних методик викладання «свого» предмета) на основі розуміння перетину «наскрізних ліній» освітнього процесу у «канві» розвитку особистості учня (згідно концепції НУШ). З метою залучення ресурсів і можливостей взаємонавчання (досвід командної роботи та ін.) вбачаємо ефективність реалізації цієї умови в експериментальній роботі з мішаними групами (об'єднання в одній команді фахівців різного фахового спрямування, що, з одного боку, природно для педагогічного колективу, а з другого боку, корисно для

об'єктивної оцінки і розв'язання пропонуваніх модератором/тренером проблемних ситуацій і завдань). Така робота може бути здійснена, наприклад, у формі семінарів-толок тощо. Проведення освітніх реформи у післядипломному навчанні педагогів переносить увагу на поліпшення його якості і забезпечення неперервності (навчання впродовж життя), які базуються на самооцінці, саморозвитку і рефлексії фахівців. З'ясовано, що рефлексія внутрішнім джерелом інформації і сформована на належному рівні має три основні механізми (пізнання себе, прийняття себе та управління собою).

Актуальність третьої умови – збагачення практичного досвіду зі створення безпечного дружнього до дитини освітнього середовища та впровадження превентивних здоров'язбережних проектів – зумовлена використанням тренінгових, проектних технологій та вебінарів як незамінних елементів сучасного освітнього процесу підвищення кваліфікації вчителів в очному, очно-дистанційному і дистанційному форматах, у т.ч. з використанням освітніх інтернет-платформ, сайтів онлайн-освіти тощо. Практична реалізація цієї умови на курсах підвищення кваліфікації та міжкурсовий період вбачається в активному використанні колективних форм роботи, зокрема, шляхом розробки й запровадження авторського семінару-тренінгу з розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів-предметників ЗЗСО II ступеня за участю вчителів «Фізичної культури» і «Основ здоров'я». Також доцільною вважаємо реалізацію програми індивідуального консультування (методичного коучингу) вчителів на засадах «освіти, що базується на запитах» (Inquiry Based Learning), яка набирає популярності серед представників педагогічної спільноти, з метою надання вчителям-предметникам авторитетних порад і фахових відповідей на конкретні питання, заохочення їх до участі у реалізації превентивних здоров'язбережних проектів та заходах, спрямованих на здоров'я.

Зазначимо, що реалізація окреслених умов передбачає здійснення щоденної копійки роботи у кількох площинах одночасно, зокрема закладом післядипломної педагогічної освіти, методичним кабінетом (центром), закладом загальної середньої освіти та самим учителем (шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти). Кожна сформульована організаційно-педагогічна умова є необхідною, оскільки певною мірою впливає на ефективність розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів-предметників основної школи у системі післядипломної освіти.

Висновок. У результаті аналізу початкових даних діагностико-формувальної частини експерименту, аналізу науково-методичної літератури та особистого досвіду автора було розроблено комплекс взаємопов'язаних організаційно-педагогічних умов (формування стійкої мотивації до професійного самовдосконалення, розвиток усвідомленої потреби у фізичній активності та актуалізація ціннісного ставлення до здоров'я; забезпечення взаємозв'язку змісту освітнього процесу підвищення кваліфікації з повсякденною професійно-педагогічною діяльністю та стимулювання вчителів до рефлексії; збагачення практичного досвіду зі створення безпечного дружнього до дитини освітнього середовища та впровадження превентивних здоров'язбережних проектів відповідно до запитів і потреб учителів), що передбачають мотиваційно-ціннісну, когнітивну та технологічно-діяльнісну зміну освітніх чинників, які мають гіпотетично підвищити рівень здоров'язбережувальної компетентності вчителів-предметників ЗЗСО II ступеня у системі післядипломної освіти.

Подальшого розгляду потребує питання теоретичного моделювання і розробки методики впровадження відібраних організаційно-педагогічних умов, скерованих на розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у курсовий і міжкурсовий період підвищення кваліфікації.

Список використаних джерел

- Барабаш, Ю. Г., Позінкевич, Р. О. (2006). *Педагогічна майстерність: теоретичні й навчально-методичні основи: навч. посіб.* Луцьк: Вежа. Взято з https://pidruchniki.com/90478/pedagogika/spetsifika_struktura_pedagogichnoyi_diyalnosti (дата звернення: 10.03.2019).
- Виклики до профілактичних програм, спрямованих на зменшення уразливості молоді в умовах епідемії ВІЛ/СНІДу: аналіт. звіт за результатами опитування учнів та членів педагогічних колективів професійно-технічних навчальних закладів (2010). Київ.
- Іонова, О. М., & Лукьянова, Ю. С. (2009). Здоров'язбереження особистості як психолого-педагогічна проблема. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 2009, 1, 69-72.
- Козак, Н. Г. (2016). Здоров'язберігаюче виховання підлітків основної школи в навчально-виховному процесі. (Дис. канд. пед. наук). Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава.
- Мосейчук, Ю. Ю. (2018). Система формування культури здоров'я майбутніх учителів фізичної культури у процесі неперервної професійної підготовки. (Дис. д-ра пед. наук). Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький.

- Павлова, Ю. О. (2013). Особливості підвищення кваліфікації та розвитку здоров'язбережної компетенції вчителів основ здоров'я. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*, 107, 1, 270-273.
- Поліщук, Н. М. (2013). Підготовка вчителя в системі післядипломної педагогічної освіти до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Житомирський держ. ун-т імені Івана Франка. Житомир.
- Успенська, В. (2015). Модель розвитку професійної компетентності вчителів основ здоров'я у процесі підвищення кваліфікації. *Післядипломна освіта*, 2 (151), 15-19.

References

- Barabash, Yu. H., & Pozinkevych, R. O. (2006). *Pedahohichna maisternist: teoretychni y navchalno-metodychni osnovy [Pedagogical skill: theoretical and educational-methodical foundations]: navch. posib*. Lutsk: Vezha. Retrieved from https://pidruchniki.com/90478/pedagogika/spetsifika_struktura_pedagogichnoyi_diyalnosti [in Ukrainian].
- Balakirieva, O. M. (Ed.). (2010). *Vyklyky do profilaktychnykh prohram, spriamovanykh na zmenshennia urazlyvosti molodi v umovakh epidemii VIL/SNIDu: analit. zvit za rezultatamy opytuvannia uchniv ta chleniv pedahohichnykh kolektyviv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv [Challenges for prevention programs aimed at reducing the vulnerability of young people in the context of the HIV/AIDS epidemic: analytical report on the results of the survey of students and members of the teaching staff of vocational schools]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Ionova O. M., Lukianova Yu. S. (2009). Zdoroviazberezhennia osobystosti yak psykholoho-pedahohichna problema [Human health preservation as phycho-pedagogical problem]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu [Pedagogy, Psychology and Medical-Biological Problems of Physical Education and Sport]*, 1, 69-72 [in Ukrainian].
- Kozak, N. H. (2016). *Zdoroviazberihaiuche vykhovannia pidlitkiv osnovnoi shkoly v navchalno-vykhovnomu protsesi [Health-preserving education of teenagers of the middle school during the educational process]*. (D diss.). Poltava [in Ukrainian].
- Moseichuk, Yu. Yu. (2018). *Systema formuvannia kultury zdorovia maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury u protsesi neperervnoi profesiinoi pidhotovky [The System of the Health Culture Formation of the Future Physical Culture Teachers in the Process of Continuous Vocational Training]*. (D diss.). Khmelnytskyi [in Ukrainian].
- Pavlova, Yu. O. (2013). Osoblyvosti pidvyshchennia kvalifikatsii ta rozvytku zdoroviazberezhnoi kompetentsii vchyteliv osnov zdorovia [Peculiarities of in-service teacher training of basics of health and development of health preserving competence]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seria: Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannia ta sport [Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences. Physical education and sports]*, 107, 1, 270-273 [in Ukrainian].
- Polishchuk, N. M. (2013). *Pidhotovka vchytelia v systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity do rozvytku zdoroviazberezhuvanoi kompetentnosti uchniv osnovnoi shkoly [Training of teachers in post-graduate teacher education to develop competence zdorov'язberezhuvanoi secondary school pupils]*. (Extended abstract of PhD diss.). Zhytomyr [in Ukrainian].
- Uspenska, V. (2015). Model rozvytku profesiinoi kompetentnosti vchyteliv osnov zdorovia u protsesi pidvyshchennia kvalifikatsii [The model of professional competence development of health basics teachers in the training process]. *Pisliadyplomna osvita [Postgraduate education]*, 2 (151), 15-19 [in Ukrainian].

ZHELIEZNOVA T.

Municipal Institution "Kirovohrad Regional Institute of Vasyl Sukhomlinsky Postgraduate Pedagogical Education", Kropyvnytskyi, Ukraine

PEDAGOGICAL AND ORGANIZATIONAL CONDITIONS OF THE DEVELOPMENT OF HEALTH-PRESERVING COMPETENCE OF THE BASIC SECONDARY SCHOOL TEACHER'S IN THE SYSTEM OF POSTGRADUATE EDUCATION

The scientific and pedagogical approaches to the interpretation of organizational and pedagogical conditions are analyzed. The substantiated self-definition of the concept of "organizational and pedagogical conditions of the development of the health-preserving competence of basic secondary school teachers in the system of postgraduate education" is proposed as factors that provide (systematic) qualitative positive changes in the continuous post-graduate improvement of the professional-personal ability of the teacher to carry out professional activities on the basis of healthcare and to take care of preserving the health of their own and others.

The article describes the main organizational and pedagogical conditions that ensure the effectiveness of the process of development of the health-preserving competence of basic secondary teachers in the system of post-graduate education: 1) formation of a stable motivation for professional self-improvement, development of a conscious need for physical activity and updating of value attitude to health; 2) ensuring interconnection of the maintenance of the educational process of professional development with everyday professional and pedagogical activities and encouraging teachers to reflect; 3) enrichment of practical experience in creating a safe child-friendly educational environment and the implementation of preventive health and safety projects in accordance with the needs of teachers.

The justification of the selected conditions is carried out on the basis of the analysis of psychological and pedagogical literature, of the peculiarities of vocational and pedagogical activity of teachers of basic secondary school.

Keywords: basic secondary school teacher; teacher's health-preserving competence; pedagogical and organizational conditions; postgraduate education; teacher's professional competence; teacher's health-preserving activity

Стаття надійшла до редакції 18.04.2019 р.

УДК 378.011.3-051:373.2]:001.85

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183210>

ЛІЛІЯ ЗІМАКОВА

ORCID ID 0000-0001-8066-5181

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ЗМІСТОВИЙ КОМПОНЕНТ

У статті обґрунтовано важливість інноваційної діяльності вихователя ЗДО та окреслено контент інновацій у вітчизняній дошкільній освіті. Висвітлено актуальність включення у зміст професійної підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» навчальної дисципліни «Інноваційні технології в дошкільній освіті». Представлено її мету, завдання та інформаційний зміст. Схарактеризовано рівні інноваційної діяльності магістрантів спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Ключові слова: дитина дошкільного віку; магістр дошкільної освіти; професійна підготовка; інноваційні технології; інноваційна діяльність; змістовий компонент

Постановка проблеми. Нормою сучасного життя стає інноваційна культура. У цьому контексті закономірним є інноваційна діяльність педагога, що впливає із соціально-економічних та політичних змін як у світі, так і в Україні. Саме міжнародні методологічні орієнтири впливають на шлях розвитку вітчизняної освіти, які зумовлюють позитивні зміни в сучасній вітчизняній дошкільній освіті. Вона стала відкритою і гнучкою, мотивуючою та безбар'єрною, готує дитину до успішної життєдіяльності та самореалізації. Організація і зміст освіти для дошкільників базується на гуманістичних цінностях, рівновазі між людиною і довкіллям, толерантності і взаємоповазі, рівності в отриманні освітнього шансу дітьми з різних суспільних верств та індивідуальними можливостями тощо (К. Роджерс, М. Форбек та ін.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інноваційна діяльність вихователя ЗДО та підготовка суб'єктів інноваційної освітньої діяльності до використання педагогічних інновацій декларується багатьма нормативними освітніми документами: Законом України «Про освіту», Концепцією державної інноваційної політики (1997), Положенням Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (2000), Концепцією реформування державної політики в інноваційній сфері (2012), Базовим компонентом дошкільної освіти України (2012), комплексними програмами дошкільної освіти «Я у Світі», «Дитина»,